

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 11. do 20. maja 2012

OBVESTILO

Padavine v drugi dekadi maja so ublažile primanjkljaje vodne bilance v večjem delu Slovenije. Sušne razmere v kmetijskih tleh so se popravile tudi na Obali, čeprav hidrološki primanjkljaj zaradi dolgotrajnega pomanjkanja padavin še vedno ni premagan. Na prehodu v zadnjo tretjino maja se kaže nekoliko večji primanjkljaj le v severovzhodni Sloveniji, kjer je v zadnji dekadi padlo skoraj polovico manj dežja kot drugod po Sloveniji. Na izpostavljenih predelih Notranjske in v hribovitih predelih so temperature zraka pri tleh padle pod ničlo. Tudi sicer so nižje temperature zraka od povprečnih nekoliko umirile dinamiko rasti, močna burja pa je lomila mladike v primorskih vinogradih.

METEOROLOŠKE RAZMERE

V drugi majski dekadi je prevladovalo nestanovitno vreme. Temperatura zraka v drugi majski dekadi je bila povsod po državi podpovprečna. Največje odstopanje od dolgoletnega povprečja je bilo na južni ter vzhodni meji države ter v širšem območju Celjske in Krške kotline, za več kot 2°C. Za manj kot 1 °C pa je bila temperatura zraka nižja na severozahodu države. Tokrat je bilo za spremembo največ padavin na Koroškem in Obali, kjer je v Portorožu padlo 82 mm dežja. Najmanj namočen pa je bil severovzhod države, kjer je padlo manj kot 25 mm dežja. Z izjemo Julijcev, Posočja in severovzhoda države, so bile padavine nadpovprečne. Na Koroškem in Obali je količina preseгла dolgoletno povprečje za kar 150 %. Notranjska, Dolenjska, osrednja Slovenija in severna Štajerska pa so prejele 50 % več padavin. Letošnjo drugo majsko dekado je zaznamovala močna ohladitev v kratkem času. Takšne ohladiitve marsikje do sedaj še nismo zabeležili. V soboto, 12. maja, so se po državi pojavljale nevihte, z lokalno močnejšimi nalivi in tudi točo predvsem v osrednjem in deloma južnem delu države. V noči na nedeljo je ob prehodu hladne fronte zapihal severni do vzhodni veter, na Primorskem burja. Občutno se je ohladilo. V soboto so bile najvišje dnevne temperature zraka še od 27 do 31 °C, v nedeljo pa le od 10 do 14 °C, na Primorskem do 16 °C. Meja sneženja se je na jugu države spustila nizko, na Notranjskem in Dolenjskem je snežilo do okoli 700 m nadmorske višine, prav tako tudi 16. maja. Najbolj mrzlo je bilo 17. maja zjutraj, ko so se temperature zraka ponekod spustile pod ledišče.

STANJE RASTLIN

V večini Slovenije so padavine dobro namočile površinski sloj tal. Poteka prvi odkos travinja za silažo. Trave cvetijo in iztresajo cvetni prah. Cveti tudi ječmen. Posevki pšenice v severovzhodni Sloveniji so v fenoloških fazah klasenja in začetka cvetenja. V tem času službe za varstvo rastlin priporočajo tretiranje proti boleznim klasa, kot so fuzarioze žit, rjavenje pšeničnih plev (*Septoria nodorum*). Na oljnih bučah se pojavljajo listne uši, ki poleg neposredne škode prenašajo tudi viruse na bučah. Temperature in vodne razmere v tleh so ugodne za razvoj koruze in vrtnin. V severovzhodni Sloveniji, na osrednjem Štajerskem in v Posavju je koruza že razvila tretji list. V osrednji Sloveniji so na posevkih že vidne vrste. Intenzivni nalivi v drugi polovici dekade so ponekod povzročili poganje žita in nepokošene trave. Na Obali, Vipavskem in Goriškem je močna burja lomila mladike vinske trte. Vinogradniki poročajo o precejšnji škodi. Vinska trta je nastavila kabrnike, cvetenje so nekoliko zadržale nizke temperature zraka. Ob pogostem dežju je prišlo do prvih pojavov peg jablanovega škrlupa v nasadih jablan. V drugi dekadi maja, pred obilnejšimi padavinami, so bila izdana tudi priporočila za prvo škropljenje proti peronospori vinske trte. Peronospora vinske trte (*Plasmopara viticola*) je najpogostejša bolezen v slovenskih vinogradih. Bolezen napada v toplem in deževnem vremenu. Primarne okužbe se začnejo, ko spore, ki prezimijo na tleh, napadejo liste. Orientacijski čas primarnih okužb je mogoče določiti s pravilom treh desetk: ko so poganjki dolgi vsaj 10 cm in pade najmanj 10 mm padavin ter temperatura zraka v zadnjih 24 urah ne pade pod 10 °C, v vinogradu najverjetneje pride do primarne okužbe s peronosporo vinske trte. Ko spore širijo okužbe iz lista na list, govorimo o sekundarnih okužbah. Med 12. in 15. majem so se zgodnje jutranje temperature zraka ponekod na izpostavljenih predelih Notranjske ponovno približale ničli. Slana je posmodila poganjke zgodnjega krompirja, druge temperaturno občutljive zelenjadnice še niso vzkalile oziroma so jih pridelovalci na vrtovih zaščitili s koprenami.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V povprečju je izhlapelo od 3,4 do 4,4 mm vode, v posameznih dneh ponekod tudi čez 5 mm, v hladnih in deževnih dneh pa le med 1 in 2 mm.

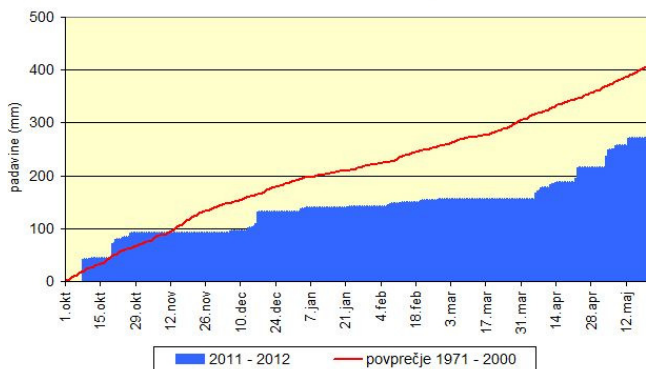
VODA V TLEH

Založenost tal z vodo je v večjem delu Slovenije zadovoljiva, voda je rastlinam lahko dostopna. Izjema je severovzhodna Slovenija, kjer vsebnost vode v površinskem sloju tal glede na pogostost padavin niha iz območja lahke v območje težje dostopnosti. Rezultati meritev kažejo, da na globini 30 cm vsebnost vode v tleh postaja težje dostopna. Primanjkljaj vodne bilance za tekočo vegetacijsko sezono pa že presega 50 mm. Po padavinah si je opomoglo tudi obalno območje, voda je trenutno rastlinam lahko dostopna, vodna bilanca pa je zaradi dolgotrajnega pomanjkanja še vedno negativna.

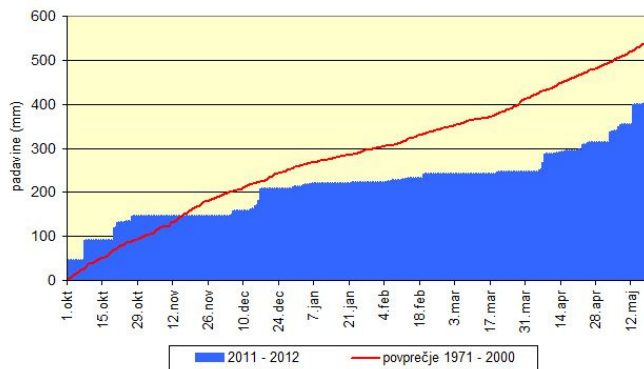

Odstopanja količine padavin od 1. 10. 2012 do 20. 5. 2012 od dolgoletnega povprečja (1971–2000)

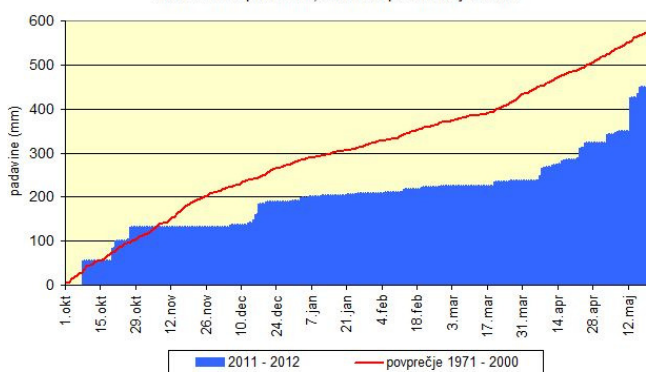
Kumulativne padavine, Murska Sobota

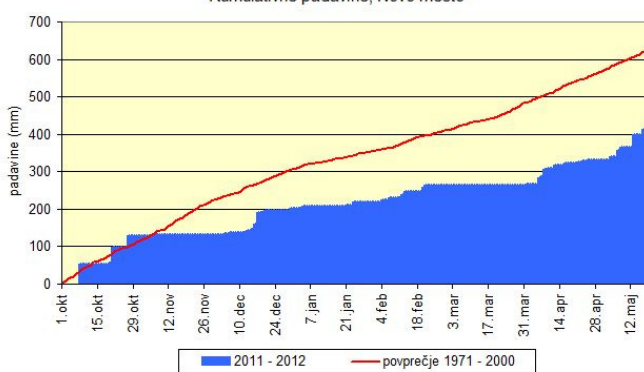
Kumulativne padavine, Maribor

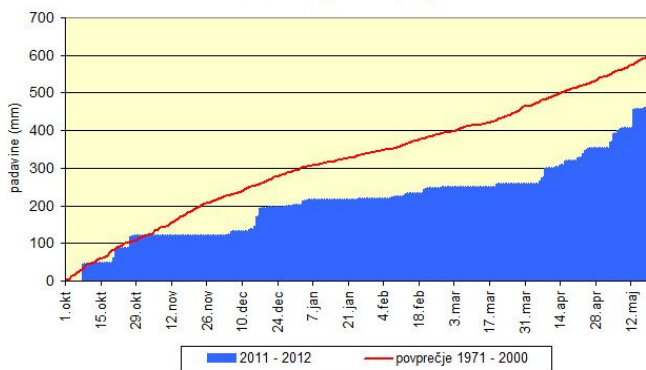
Kumulativne padavine, Šmartno pti Slovenj Gradec

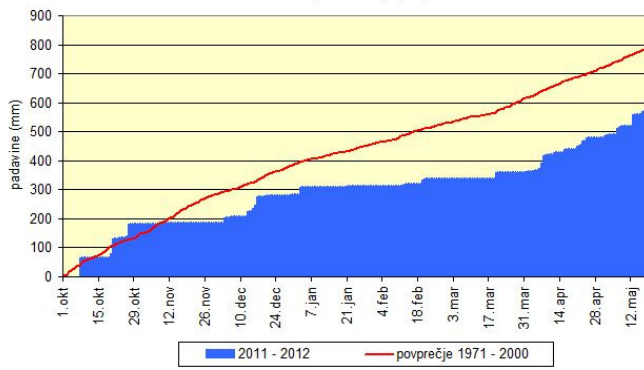
Kumulativne padavine, Novo mesto

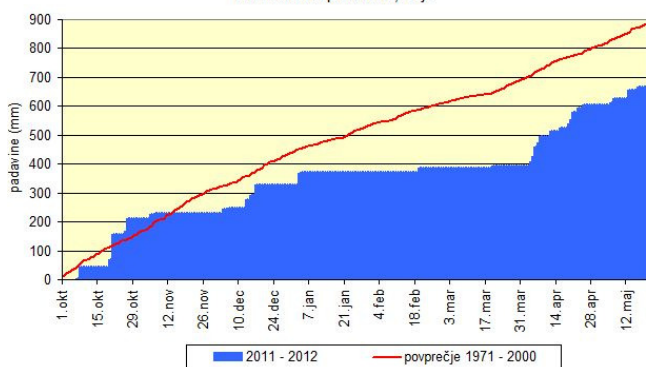
Kumulativne padavine, Celje

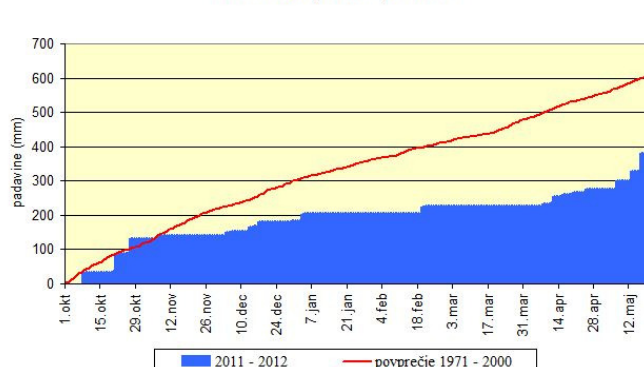
Kumulativne padavine, Ljubljana

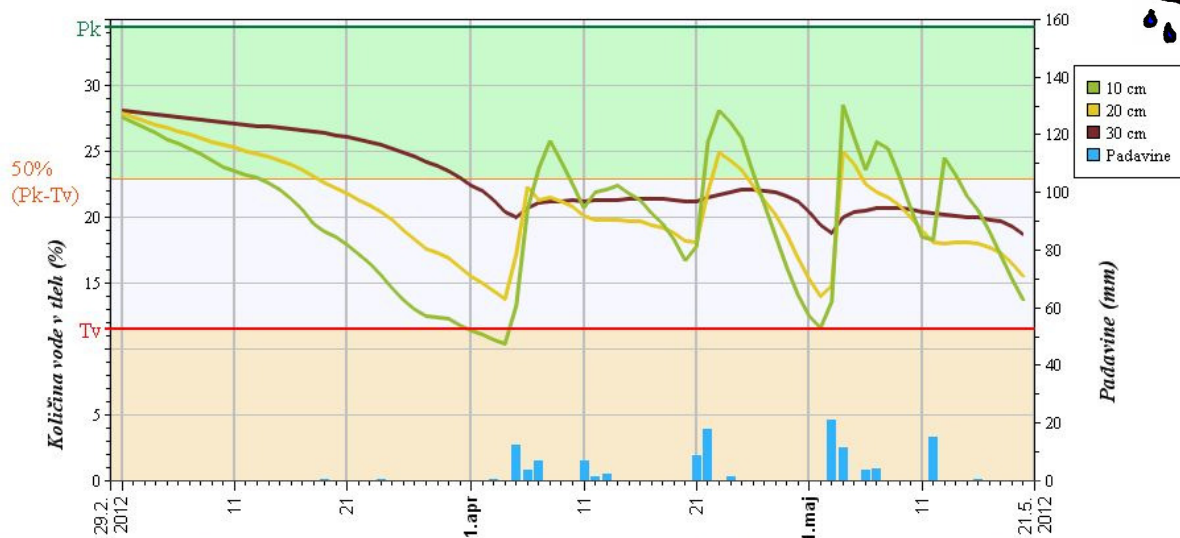
Kumulativne padavine, Bilje

Kumulativne padavine, Portorož

Povprečna vsebnost vode v tleh in padavine: Murska Sobota, 1. 3. – 20. 5. 2012

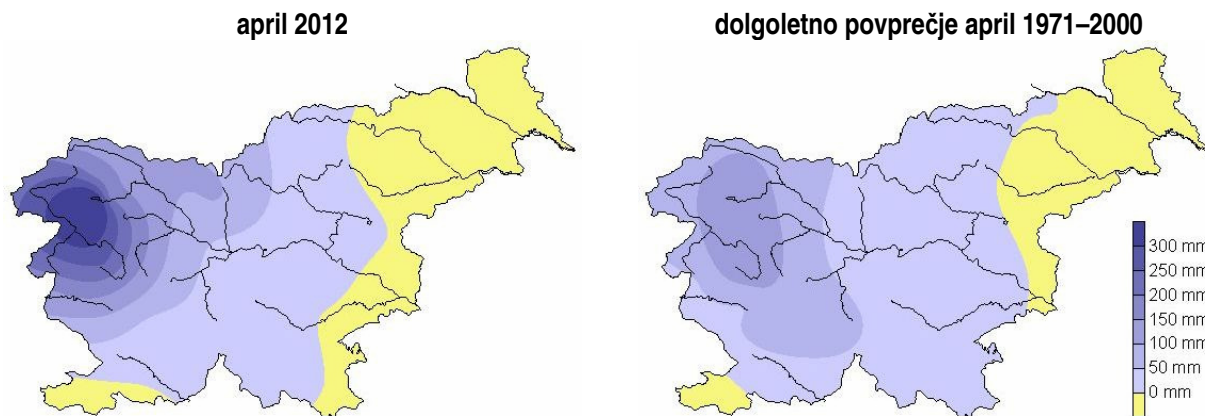
Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

Vsebnost vode v tleh je v SV Sloveniji nihala iz območja rastlinam lahko dostopne vode, v območje rastlinam težje dostopne vode. V drugih območjih je bila voda v drugi dekadi maja rastlinam lahko dostopna.

Vodna bilanca v aprilu 2012 v primerjavi z dolgoletnim povprečjem (1971-2000)

V aprilu je bilo stanje vodne bilance v večjem delu Slovenije pozitivno z največjimi presežki vode v hribovitih predelih severozahodne Slovenije. Ti so se postopno zmanjševali v smeri od severa proti jugu in jugovzhodu države. Na obalnem območju, v višjih predelih Slovenske Istre, v Beli Krajini, Posavju, osrednjem Štajerskem in na severovzhodu države je bila vodna bilanca negativna, odstopanja pa so se gibala do -45 mm. Presežki vodne bilance v aprilu so na severnem Primorskem, Posočju ter v hribovitih območjih SZ Slovenije presegli povprečje za celih 150 mm, v večjem delu osrednje, južne, severne in severovzhodne Slovenije pa stanje mesečne vodne bilance ni odstopalo od dolgoletnega povprečja.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.